

Pařížská mírová konference byla zahájena 18. ledna 1919 a s několika přestávkami trvala až do 21. ledna 1920. Účastnili se jí představitelé celkem 32 států.

Na základě mírového programu, Čtrnácti bodů, které sepsal a 8. ledna 1918 přednesl v Kongresu USA prezident Spojených států amerických Woodrow Wilson, byly s jednotlivými poraženými státy uzavřeny Pařížské předměstské smlouvy, každá pojmenovaná podle jiného pařížského předměstí, ve kterém byla podepsána.

Dominantními diplomatickými osobnostmi mírové konference se stali ministerský předseda Francie Georges Clemenceau, ministerský předseda Spojeného království David Lloyd George, prezident USA Woodrow Wilson a ministerský předseda Itálie Vittorio Orlando, nazývaní též jako „Velká čtyřka“ nebo „Rada čtyř“.

Organizace mírové konference

Formální zahájení proběhlo 18. ledna 1919 na ministerstvu zahraničních věcí Francie za předsednictví prezidenta Francie Raymonda Poincaré. Pět hlavních velmocí určilo, kolik mohou mít ostatní státy Dohody delegátů a jak se mohou účastnit jednotlivých slyšení v plénu a v komisích. Určující byl jednací konferenční řád, který rozdělil spojené a sdružené státy Dohody do tří skupin.

V první skupině byly mocnosti s obecnými zájmy, které se mohly účastnit všech schůzí vedených na konferencích a v komisích (Spojené království, USA, Francie, Itálie a Japonsko). V druhé skupině byly státy se zvláštními zájmy, jejichž delegáti se mohli účastnit schůzí, kde se probíraly záležitosti dotýkající se jejich zemí (Belgie, Brazílie, Britská dominia, Indie, Čína, Kuba, Řecko, Guatemala, Haiti, Hedžáz, Honduras, Libérie, Nikaragua, Panama, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Srbsko, Siam a Československo. Ve třetí skupině byly státy, které s centrálními mocnostmi přerušily diplomatické styky. Jejich delegáti se také mohli zúčastnit pouze jednání, na kterých se probíraly záležitosti dotýkající se jejich zemí (Bolívie, Ekvádor, Peru a Uruguay). Státy neutrální nebo státy, které se nově tvořily, mohly být velmocemi pozvány, aby přednesly ústně nebo písemně svá stanoviska v záležitostech, které se jich týkaly. Oficiálními jazyky používanými na mírové konferenci byla angličtina a francouzština. Konečná rozhodnutí mírové konference měla v kompetenci Nejvyšší rada. Zpočátku to byla Rada deseti, poté již jen Rada čtyř, ve které byli delegáti Spojeného království, USA, Francie a Itálie a po určitou dobu Rada tří. Ministři zahraničních věcí, kteří po reorganizaci konference odešli z původní Rady deseti a nezasedali v Radě čtyř, utvořili orgán nazvaný Rada pěti. Tento sbor se zabýval menšími problémy, které bylo potřeba naléhavě řešit, a ulehčoval tak práci Radě čtyř.

Pro jednání byly zřízeny tyto komise: komise pro Společnost národů (zastoupení ČSR), komise pro odpovědnost původců války a uložení sankcí, komise pro náhradu škod (zastoupení ČSR), komise pro mezinárodní zákonodárství ve věci práce (zastoupení ČSR) a komise pro mezinárodní úpravu přístavů, vodních cest a železnic (zastoupení ČSR).

Podle potřeby byly zřízeny ještě komise pro otázky finanční, hospodářské, územní, komise vojenská, námořní a letecká, komise pro nové státy a ochranu menšin a komise redakční. Rozhodujícím činitelem na mírové konferenci ovšem byla Nejvyšší rada a ustanovení, která navrhla pro menší či nově vzniklé státy, musely tyto bez odporu přijmout.

Uzavřené smlouvy

Na Pařížské mírové konferenci byly uzavřeny Pařížské předměstské smlouvy (neboli Versailleský mírový systém). Mírová smlouva byla předložena Německu 7. května 1919 ve Versailles 28. června 1919 německými delegáty podepsána.

Ve stejný den byly podepsány smlouvy mezi Francií a USA, mezi Francií a Spojeným královstvím o pomoci Francii v případě nevyvolaného útoku Německa, dále dohoda mezi Spojeným královstvím, Francií, Belgií a Německem o vojenském obsazení Porýní a smlouva mezi hlavními mocnostmi a Polskem ve věcech ochrany rasových, náboženských a jazykových menšin, o obchodních stycích a o přistoupení Polska k některým obecným úmluvám.

Po podepsání mírové smlouvy s Německem se Rada čtyř rozešla a přípravou dalších mírových smluv bylo pověřeno pět ministrů zahraničních věcí. Rakousku byly mírové podmínky předloženy 2. června 1919 a po menších změnách byla smlouva podepsána v Saint-Germain-en Laye dne 10. září 1919. Stejný den byla mezi státy Dohody, jejich spojenci a Československem sjednána smlouva o ochraně rasových, náboženských a jazykových menšin, o obchodních stycích a o přistoupení Československa k některým obecným úmluvám, dále obdobná smlouva s královstvím Srbů, Chorvatů a Slovinců, úmluva o revizi berlínských generálních aktů z 26. února 1885 a bruselských generálních aktů a deklarací z 2. července 1890, úmluva o kontrole obchodu se zbraněmi a střelivem a také úmluva o obchodu s lihovinami v Africe.

Dne 13. října 1919 byla v Paříži podepsána úmluva o letectví, po ní se delegáti mírové konference začali zabývat mírovými podmínkami pro Bulharsko. 27. listopadu 1919 byla s Bulharskem podepsána mírová smlouva v Neuilly-sur-Seine. 9. prosince 1919 podepsalo Rumunsko se státy Dohody a jejich spojenci smlouvu o ochraně menšin a obchodních stycích.

Po zániku bolševické diktatury v Maďarsku byla Maďarsku předložena mírová smlouva a podepsána 4. června 1920 v Trianonu. Nakonec byla 10. srpna 1920 v Sèvres podepsána mírová smlouva s Tureckem, kterou ovšem později nahradila lausannská mírová smlouva podepsaná 24. července 1923. V Sèvres byla také podepsána smlouva mezi státy Dohody, jejich spojenci a Řeckem o ochraně menšin a obchodních stycích.

Po sjednání všem mírových smluv s poraženými státy se Rada pěti ministrů rozešla a její místo obsadila Konference velvyslanců spojeneckých států pověřených v Paříži. Byl to orgán velmocí s trvalou organizací, který bděl nad dodržováním mírových smluv.

Československo-německé hranice

Státní hranice Československa s Německem byly zaneseny do mírové smlouvy podepsané ve Versailles. Podle ní byly stanoveny hranice takové, jaké byly mezi Rakousko-Uherskem a Německou říší dne 3. srpna 1914. Velmi komplikované bylo stanovení hornoslezské hranice. Stanovena měla být nejen československo-německá hraniční čára, ale i bod trojmezí Československa, Německa a Polska. Hranice se stanovovala na základě lidových hlasování místního obyvatelstva. Československu připadla jen část ratibořského úseku, hlubčický úsek připadl Německu. Trojmezí bod mezi Československem, Německem a Polskem byl určen na soutoku Odry a Olše. Závěrečný protokol o stanovení hranice mezi Československem a Německem byl podepsán v Praze dne 28. března 1924.

Československo-rakouské hranice

Státní hranice Československa a Rakouska byly zaneseny do Mírové smlouvy, podepsané v Saint-Germain-En-Laye. Hranice jsou tam definovány odkazem na staré správní hranice mezi zeměmi Předlitavska (tj. mezi Moravou a Dolními Rakousy, Čechami a Dolními Rakousy, Čechami a Horními Rakousy), vodními toky (Dunajem, Moravou a Dyjí) a v některých případech jako čára, kterou je třeba určit na místě samém (v oblasti Petržalky, na Valticku a Vitorazsku). Československo-polské hranice byly pojaty do tří dokumentů, což odráží komplikovanost jednání a neutuchající hraniční spory. Část státních hranic byla určena již ve Versailleské mírové smlouvě, a to úsek, který se dělil mezi Československo, Německo a Polsko. Další částí hranice byla ta v plebiscitním území Těšínska, Oravy a Spiše. Ostatní části hranic byly zaneseny do Smlouvy hraniční, podepsané v Sévres dne 10. srpna 1920. Polsko smlouvu nepodepsalo, což mělo za následek její neratifikování. Právní závaznost smlouvy je však dána tím, že ji obě strany skutečně uznávaly za základ určení hranic tím, že souhlasily 22. května 1924 s pověřením delimitační komise, která pak určila hraniční čáru. Československo-maďarské hranice byly zaneseny do mírové smlouvy, podepsané v Trianonu. Hranice jsou zde definovány vodními toky, čárou vodního předělu, čárou sledující horský hřbet a čárou, která se určí na místě samém. Československo-rumunské hranice byly zaneseny do Sévreské smlouvy. Podle popisu hranice sleduje toky řek, vodní předěl, stanovené kóty a zčásti je specifikována umělými útvary v terénu (silnice a železnice). I zde je použito tvrzení, že místy se čára určí na místě samém.